

24. novembra — torej ravno pred pet in dvajsetimi leti — pa je izdihnil svojo plemenito dušo. Pokopali so ga na domačem pokopališču pri sv. Lovrencu, kakor je sam želel in vedno hrepenel »nazaj v planinski raj...«

Simon Gregorčič je velik pesnik. Ko je še živel, so ga imenovali naravnost »goriški slavček«, kar je po vsej pravici tudi zaslužil. Saj so vsakemu znane njegove pesmi: proroška »Soči«, ali veličastna »Oljki«, dalje ljubka »Mavrica« in strahotna »O nevihti«. Gregorčič je bil mehka in občutljiva pesniška narava in je zložil mnogo tudi prav lepih otroških pesmi, med katerimi so gotovo najkrasnejše že omenjeni »Veseli pastire«, »Pogled v nedolžno oko«, »Pri zibelki«, »Pri mrtvaškem odruc... Zapel je pa marsikatero tudi pogumno in odločno popevko, v kateri je vzpodbujal svoje rojake k delu za narod: »Daritev« (»Daritev bodi ti življenje celo...«), »Življenje ni praznik...«. Pred tri in dvajsetimi leti (1908) je izdala Mohorjeva družba lep zvezek njegovih »Poezij«. Tam so zbrane najlepše Gregorčičeve pesmi. Ker je šla Mohorjeva knjiga v vse kraje slovenske domovine, upam, da se še marsikje najdejo Gregorčičeve »Poezije«. Vsi, ki boste prebrali te vrstice, pogledjte doma in povprašajte, morda jih boste tudi še kje iztaknili. In potem jih berite in prepevajte, pa boste videli, da je bil Simon Gregorčič res pesnik po božji volji.

Marija Kmetova:

Kako smo se vpisovali za skavte.



Naši trije so imeli zmeraj le eno misel, eno željo, eno hrepenenje: Da bi bili skavti! Dan na dan je šlo po hiši: »Oh, kdaj se bodo šli vpisat!« Spočetka se nismo zmenili za te besede, potem smo se hudovali, z enim jih odganjali kot sitne muhe in slednjič smo vendarle končali: »Tak dobro, pa bomo šli!«

»Kdaj pa, kdaj?«

»Bomo že šli.«

»Pa kdaj? Ali zdajle? Kar precej? Dajmo, dajmo!«

»Počakajte, bomo že šli.«

»Oh, kar pojdimo, kar zdajle!«

»No — v soboto.«

»Kaj pa je danes?«

»Nedelja.«

»Oh, šele nedelja!«

Tako v nedeljo. Nato vsak dan: »Pojdimo, pojdimo!« Tja do sobote. Pa smo šli.

Po poti so govorili: »Kakšne imenitne klobuke bomo imeli! Pa kakšne krasne hlače! Pa dolge palice! In ruto krog vratu! Pa našive! In piščalke! In velikanske nahrbtnike! In kotličke za kuho. Pa vilice, pa žlice, pa nož. Pa v gozdu bomo dan in noč. In kako imenitno bomo jedli! Pa plezali bomo po drevesih! In plaval! Jaz bom četovodja. Jaz tudi. Jaz tudi. Po skalah bomo plezali. Kurili bomo. Pa v šotorih spali. Ali se bomo brcali!« In tako dalje — jaz niti do besede nisem prišla.

Gremo, pridemo do tistega poslopja, kjer smo mislili, da se moremo vpisati. Fantom so kar zažareli obrazi, se jim zasvetile oči, eden je še prebledel, drugi se strumno vstopil, tretji salutiral.

Vprašam: »Ali je tukaj pisarna za skavte?«

»Tukaj?« — »Seveda, saj so nam rekli.«
»Tukaj že ni.«
»Ni?«
Fantje so kar klecnili.
»Kako da ne?«
»Je bila nekoč, zdaj pa ni več.«
»Pa kje je zdaj?«
»Tam, v drugi šoli.«

Malo poparjeni, vendar še zmeraj bodro in vedro gremo do tiste šole. A spotoma je bilo že malo manj besed.

Vprašam: »Ali se moremo tukaj vpisati za skavte?«
»Tukaj pa že ne.«
»Kako da ne?«
»Še nikoli ni bilo tu nobene take pisarne.«
»Pa so nam rekli!«
»Že mogoče. Res, nekoč so skavti tu prenočevali, a to je bilo že zdavnaj.«
»Hm. Kje pa je vendar zdaj ta reč?«
»Pa ne vem. Morda tam v tisti šoli.«
Fantje molčijo, so sitni, eden celo nekam solze nabira.
Pridemo tja, vprašamo. Nič, nihče ni ničesar vedel. V tretje smo bili

prevarjeni.

»Kar domov pojdemo,« rečem, »kaj bomo trapali po cestah.«
»Oh, oh —« se je oglasilo — no — in smo šli kar tako naprej. Spotoma vprašam nekega znanca, kam bi se vendar obrnili glede skavtov.
»Pa prav nič ne vem,« mi reče gospod. Nato se domisli: »Aha, poznam pa neko družino, ki ima sina, ki je bil nekoč skavt. Ta bo pa vedel.«

Dobro. On stanuje tam in tam.

Oddehnili smo si. Gremo naprej, na desno in levo, trudni smo že, soparno je, nebo se črno oblači.

Našli smo hišo, zašli v veži, potrkali dvakrat na napačna vrata, slednjič smo dobili dotično družino.

»Res,« je rekla gospa, »moj sin je bil skavt, a zdaj ni več; dvomim, da bi kaj vedel.«

Resnično — ničesar ni vedel, le zdelo se mu je, da se moremo vpisati v neki tiskarni.

»Ali bi šli še tja?« vprašam fante.

»Pojdimo, pojdimo, saj bo zdaj zares!«

Šli smo, solnca ni bilo več, tudi nam je bilo temno v glavah in dušah. Toliko, da ni deževalo.

Komaj smo se dovprašali do dotičnega gospoda, Misleč, da smo zdaj brez dvoma dosegli, kar smo iskali, smo se lepo postavili v vrsto in jaz sem ponovila vprašanje.

»Mi je prav žal,« je rekel gospod, »pri nas ne boste nič opravili. Slišal sem pa, da ima moj znanec to reč v rokah, a ga zdaj ne bo doma.«

Grom in strela! Zares je tudi zagrmelo, ko politi kužki smo capljali domov, nihče ni zinil, proč so bile sanje o lepih klobukih, palicah, nahrbtnikih, kotličkih, rušah, šotorih, o plezanju po drevesih in skalah, o plavanju in o spanju in brcanju po šotorih in o četovodstvu in piščalkah... Brez dežnikov smo tekli v plohi, pritekli vsi premočeni domov, molče sedli in dolgo nismo prišli do besede.

Fantje so bili žalostni, slabe volje so se začeli pretepavati in jok in stok je zaključil naše vpisovanje za skavte.